

Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera:
Società Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Ljubona, 25. jan. s. Indijska vlada je danes objavila, da je Anglija obljubila poslati v bližnji bodočnosti žito, da bo na način vsaj deloma preprečena lakota. Po-udarja pa, da je Anrila morala tako obljubiti zaradi neprestanih pršenj indijske vlade, ki je v skrbh zaradi hudega nezadovoljstva med prebivalstvom, katerega del je doslovno izstradano. Indijska vlada je tudi nazarnila, da obljubljeno žito ne bo moglo prispeti pred tremi meseci zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev. Me-nijo, da tudi z obljubljenimi količinami, ki bodo bogve kdaj prišle, ne bo mogoče za-dovoljiti vseh potreb prebivalstva.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Vedno in povsod enaki...

Taktika in metode komunistov se lahko menja, a njih cilj je povsod isti: zmaga, nered in uničevanje

Po italijanskih listih posnemamo, da so španske oblasti dobile v roku neke okrožnice, ki jo je »treta internacionala« poslala svojim španskim zaupnikom in pristajalcem in v kateri jim daje navodila za njihovo konkretno zadržanje in taktiko v sedanjem položaju. Za Slovence, ki so v praksi doživeli že vse mogoče prelevitve trockističnih teroristov in ki so že do dobrega spoznanja neprestano se spreminjajoče njihovo taktiko, ne bo vsebina te okrožnice nobeno razodetje. Vendar jo objavljamo v celoti, da bodo čitatelji še bolj spoznali bojne metode teroristov in slepila, ki se jih komunisti poslužujejo, da bi na svoje limanice ujeli čim več lahkomišelnih ljudi.

Okrožnica španskim komunistom ima tole vsebino: »Prikrivaj svoj komunisti! V rni se med ostale nasprotnike vlade in pomežaj se med njimi! Ne skrbi, ako te bodo zaradi tega smatrali za monarhista ali katoličana! Ako bi se v sedanjih okoliščinah držali stare taktike odkritega proletarskega delovanja, bi to pomenilo samomor: dolžnost komunistov je, da se hlini in se ne kaže v pravi podobi. Naša glavna naloga sedaj je, da podpiramo sleherni razkroj nacionalnih sil, pa naj bodo dinastične, verske, kapitalistične ali malo-meočasne značaja. V sedanji fazi borbe naj bi torej naša taktika povsod — prikrivanje pravih namenov in privasje v meščanske vrste!«

Za vsakega, ki pozna komunistične metode (te so povsod enake), ni ta okrožnica nikakoli odkritje, saj samo črno na belem potrjuje, kar delajo trockistični elementi zagovorniki svetovne revolucije za vsako ceno, po vsem svetu. Komunist ne sme izbirati sredstev, vsega se mora poslužiti kar ga vodi k cilju — to je v skromnih besedah povedano taktika komunistične

bratovščine. Vsek Slovenec, ki se zamisli v zgornja navodila, lahko od vrste do vrste ugotovi, da niso naši komunisti prav nič drugačni od svojih tovarišev po svetu: do pike natančno so se držali in se drže teh navodil kominterne tudi pri nas. Pojavili so se v zelo nedolžni obliki in izkoristili vse, kar so mogli, da bi na svoje limanice ujeli čim več naših ljudi. Istočasno so svoje vabe skušali podpreti s terorističnim strahovanjem, z umori, poboji, trpinčenji in ropi.

Cim pa je postala njih prvotna taktika nekoliko preveč očita, so jo seveda takoj zamenjali z drugo, ki naj bi jim pomagala do zaželjenega uspeha. Ko so svojo barvo tu in tam le preveč pokazali, so se začeli spet hliniti, zavračajo pri tem krivdo za svoje podlosti stalno na druge. Zda v tej, zda v drugi ovčji obleki, kakor jim te to pač narekoval položaj, so se vsiljevali našim poštemim ljudem. Menda pa je ni več taktike, s katero bi se ne bili že popolnoma razgledali pred našim ljudstvom. Vsakdo danes ve, kakšni so njihovi dejanski nameni, naj jih še tako skrbno zavilajo v razne plesče, ki naj bi bili bolj vabljivi od sedanjih.

Rezultat vsega tega njihovega prevarjanja je, da jim včas vse njihovi propagandni spretnosti, ki so z njo maskirali svoje prave namene, nihče ne verjame več, pa naj se prikazujejo v tej ali oni obleki. Ljudje jih poznajo in jim ne nasedajo več, ker so jim komunistična pretvarjanja samo dokaz, da sejalcem revolucije, razdora in uničevanja med slovenskim ljudstvom nikjer več rožice ne cveto. V svojem besu skušajo rešiti, kar se da, vendar jim danes niti to ne uspeva več, da bi rešili — sebe...

Dve veliki trdnjavi

Znani italijanski publicist Mario Appelius je objavil te dni v milanskem listu »Il Popolo d'Italia« zanimiv članek, ki ga posnemamo:

V Sredozemlju se ta teden razvija tiha, ostra, nepomirljiva borba med Oso in Anglosasi. Borba se razvija na morju, pod morjem, v zraku, v pristaniščih, na letališčih, na severnoafriških cestah in poteh, v puštinji, v Tunisu, Alžiru in Tripolisu. Ljudstvo v glavnem ne ve za to borbo in je prav, da ne ve, kajti glavni stani imajo ves interes, da jo drže v tajnosti. Vsaka informacija bi utegnila biti za sovražnika koristna. Cim manj informacij se daje, tem bolje je. Italijanska nemška, angleška in severnoameriška uradna poročila se omejujejo le na beleženje glavnih dogodkov, najzanimivejših zgod in na kako večje bombardiranje. Rezerviranost je tako velika, da je bila italijanska javnost na primer šele mesec potem obveščena o drznem vdoru najnovejših napadalnih sredstev naše mornarice v alžirsko luko. O tem dogodku niso Anglosasi sploh ničesar zvedeli, da bi nam kaj ne izdali.

Italijanski narod motri zemljevid severne Afrike in gleda na Libijo, Tunis, Alžir, Maroko, Malto, Lampeduso, Sicilijski prelivi in Gibraltarsko ožino. Kaj se tam dogaja? Samo en odgovor je mogoč: Vrše se borbe! Vrše se zelo ostre borbe.

Edino jasno dejstvo je, da je bila v Afriki tekna v hitrosti med Oso in Anglosasi nekakšna ponovitev norveške zgodbe. Kdo bo prvi prišel v Tunis in Bizerto? Tekmo hitrosti je dobila Os. To majhno lokalno dejanje je globoko vplivalo na ves strateški potek vojne. Angleški in severnoameriški generali so se dogovorili za sestanek v Tunisu — s Stalinom in njegovimi generali, toda bili so prepozni. Velika ruska ofenziva, ki bi se bila morala razvijati središčno z veliko angleško-ameriško sredozemsko ofenzivo, se je razvijala samostojno. V Moskvi nikakor niso zadovoljni s to rusko avtonomijo. Istočasnost je v strategiji prav tako važna kakor v precizijski mehaniki.

Krivdo za izostanek sestanka med Anglosasi in Rusi nosi Tunis, ki se n pustil za sesti po generalu Eisenhowerju. Angleži, ki so zelo občutljivi in ki še vedno ne morejo prebaviti Darlana, zavračajo vsi krivdo za izostanek sestanka na generalu Eisenhowerju. Zdi se zares, da so se angleški vojniki vrgli v borbo, ne da bi jim sledili severnoameriški vojniki. Roosevelt, ki je nastopil v obrambo svojega generala in severnoameriškega prestiža, je našel krivca, ki ne more protestirati: tuniško blato.

Rosnične krivde za izostanek sestanka med Anglosasi in Rusi v zalivu Bizerte pa ne nosijo niti Angleži niti Američani niti Darlan niti Giraud in niti De Gaulle. Krivdo za to so prevzeli neutrudljivi italijanski in nemški piloti, ki so polnih dvajset dni delali prave čudeže, da bi nad mestili v Tunisu čete Osi, ki se še niso izkrcale. Krivdo nosijo tudi bombniki Osi, ki se v alžirskih vodah potopili angleško-ameriške ladje, ki so hoteli izkrcati na obali vojske in orožje, namenjene v Tunis in Bizerto. Krivde so italijanske in nemške podmornice, ki angleško-ameriške plovbe v zapadnem Sredozemlju niso pustile niti za hip oddiha. Krivda so nova napadalna sredstva italijanske mornarice, ki so se v alžirskih vodah in v drugih pristaniščih sijajno obnesla. Krivde so hbrabe posadke italijanske trgovske mornarice, ki so sredi nevarnosti in zahrbtnosti vseh vrst junaško izvršile svojo težko nalogo, ko so za vsako ceno prenesle v Tunis, na sever in jug ljudi, topove, tanke, živila, strelivo in vse potrebno za vojsko. Krivde so hbrabe Rommelove italijano-nemške zaščitnice, ki so s polaganjem min in ostro borbo zavlekli pohod prednjih straž Montgommeryja. Krivi so prvi oddelki Osi, ki so se izkrcali v Tunisu in ki so s svojim smelim in sijajnim vedenjem zbudili pri sovražniku vtis, da so neprimerno bolj številni kakor so bili dejansko. Bilo je nekaj kritičnih dni, ko si sovražnik ni upal napasti, kdor pa ne tvega, ničesar ne doseže. Ko se bo po končani vojni psala prava zgodovina borbe v Tunisu, si bo kak anglosaški general besno prizel nohte.

Del krivde pa nosijo komčno tudi dobri Italijani v Tunisu, ki so stori vse da bi pomagali vojakom Osi v prvih dramatičnih trenutkih. Goreče in globoko italijanstvo neših rojakov v Tunisu je dobilo v decembru leta 1942 svojo zgodovinsko potrditev. To seveda ni bilo potrebno, kajti o patrio-

tizmu italijanskim pionirjev v Tunisu ni bilo mogoče dvomiti. Vsekakor spada ta potrditev med dejanja sredozemske zgodovine.

Veliko krivdo, čeprav je v podobnih okoliščinah vedno tiha, pa nosi tudi italijanska mornarica, naše nad vse junaško brodogradništvo, ki so jo britanski admirali tolikrat potopili, ki pa se vedno pojavi pred temi admirali prav v trenutku ko bi najmanj želeli.

Vojna se osredotočuje sedaj v glavnem na dve veliki strateški obleganji: na obleganje »evropske trdnjave« in obleganje »vzhodnoazijske trdnjave«. To sta dve zelo močniti trdnjavi, ki bi jih lahko premagale samo ogromne vojske. Velike moderne vojske pa potrebujejo marsikaj težkega in obremenjevalnega, kar je v tem primeru treba poslati preko oceanov. Na morjih pa je strašni »admiral torpedov«, ki deluje za tako imenovane »obleganice«. Zgodovina bo nekoč izrekla svojo sodbo o da'novdnosti anglosaških strategov, ki sicer vedo, da je morje njihova Ahilova peta, ki pa so ustvarili položaj, kakršni je v glavnem odvisen od obvladovanja morja.

Pr vseh obleganjih je stara taktika obleganecv, da ustavijo sovražnika v primerni razdalji pred zidovjem, pred kako večjo prednjo oviro, če že ne iz drugega razloga, vsaj zato, da bi pridobili na času in prostoru in da bi čez čas okrnili zalet oblegovalca. V skladu s to modro vojaško navado je »vzhodnoazijska trdnjava« ustavila oblegovalce na Salomonskem otočju »evropska trdnjava« pa v Tunisu. Obe borbi sta se šele začeli.

Delavnost Dopolavora v Italiji

Dolžnosti in naloge Dopolavora. Navodila, ki jih je Tajnik stranke dal predsedniku Dopolavora glede na delo, ki ga ima ustanova opravljati med vojno, so zelo jasna. Predvsem je iz njegovih besed razvidno, da si Dopolavoro na najverjetnejši način prizadeva delati v smislu Ducejevih besed »Vse za narod«. Ustanova stoji v tem pogledu pred vsemi organizacijami Stranke. Da bo delovanje še poglobljeno, je bilo določeno, da bodo odseji zvezni tajniki posameznih pokrajin tudi predsedniki pokrajinskih Dopolavorov. S tem je bila ustanova neposredno priključena Stranki. Delo, ki je bilo doslej vsestransko, bo še bolj poglobljeno in bo v še večji meri ustrezalo zahtevam.

Četrta Befana vojaka. Četrta Befana vojaka se je praznovala po vsej Italiji. Povsod so bili obdarovani vojaki v številu, ki je prekašalo ostale tri Befane v prejšnjih letih. Posebno slovesna je bila Befana vojaka v prestolnici. Tajnik stranke je osebno prisostvoval prireditvi, ki je poleg obdaritve velikega števila vojakov mestne posadke obsegala tudi filmske in gledališke predstave. Ob prihodu Tajnika stranke, ki so ga sprejeli predstavniki ustanove, je vojaška godba zaigrala državno himno, nakar so pripadniki bataljonov »M« priredili burne ovacije Duceju. Poleg glavnega obdarovanja na sedežu ustanove so bile množice Befane po vseh podružnicah, vojašnicah in vojaških bolnišnicah prestolnice in njenih periferijah.

Porast članov v Rimu. Dne 21. decembra 1942 je štel Pokrajinski Dopolavoro v Rimu 235.102 članov in članic. Istega dne leta 1941. pa je štel 151.640 članov ali 83.462 manj. Porast dokazuje, kako se ustanova širi med narodom.

Razstava vojaške umetnosti in obrti. V Palermu je bila pred kratkim objavljena v gledališču razstava vojaške umetnosti in obrti, ki jo je priredil prehranjevalni odtok armalnega zboda ob sodelovanju krajevnega Dopolavora. Razstave se je udeležilo nekaj sto italijanskih in nemških umetnikov ter obrtnikov, ki so trenutno pod orožjem. Razstavljalci so dokazali, da znajo koristno izrabiti zaustavljeni odmor, ki ga preživljajo daleč za bojno črto.

Tečaj zaježerje in kokosjerje. Pokrajinski Dopolavoro v Rovinu je v prizadevanju, da bi še bolj poglobil delo na polju avtarkije, priredil v enajstih krajih pokrajine tečaje za zaježerje in kokosjerje. Tečaje vodi tehnični direktor avtarkijskega oddelka Dopolavora. Vpisalo se je že veliko število zanimancev.

Na polju avtarkije. Dopolavoro v Conturbiji, pokrajina Novara, je organiziralo

Delavnost GILLA

Glavno Poveljstvo G. I. L. -a je začelo svojo normalno delavnost, predvideno po športnem koledarju XXI. leta.

6. decembra preteklega meseca se je vršila v Zagrebu boksarska tekma med liktorsko in ustaško mladino. Prihodnjega meseca marca se bo vršila zopet tekma v Veroni.

V soboto, 23. t. m. je bila v dvorani Dopolavora oboroženih sil ob prisotnosti Zveznega Podpoveljnika GILLA tekma v košarki med predstavništva dveh okrožnih skupin GILLA iz Trieste.

Prireditev, ki jo je brezhibno organiziral Sportni urad, je bila pravi pravcati tehnični in praktični pouk v košarki, ki je dosegel velik del šolske mladine našega mesta in poznal. Tekma je zbudila zanimanje za ta sport, ker se lahko goji v zaprtih prostorih, tedaj tudi v zimskem letnem času. Zvezno Poveljstvo je preuredilo izazna vezbalisti v telovadnicah z lastnimi sredstvi, da bi se člani, ki so iskreno želeli igrati ta sport, v njem izvežbali ter poučili in tako ustvarili v bližnji bodočnosti reprezentanco GILLA.

V ponedeljek, 25. t. m. je odpotovala četa avangardistov, ki se bo udeležila smučarskih tekem za državno prvenstvo. Nadaljuje se vezbanje det mladih Italijank in B. I. L. I. se bodo kasneje udeležile tekem za državno prvenstvo.

Zvezni Podpoveljnik je v imenu Poveljnika naslovil članom čet najboljšo željo. Izrazil je svoje prepričanje, da bodo neovdno visoko držali ime ljubljanske GILLA ter dokazali vdanost svojim lastnim barvam ter športnemu izročilu našega mesta.

Kulturno delovanje.

V soboto, 23. t. m. se je v dvorani Zveznega Poveljstva začel n'z predavanj, ki ga je sestavilo Zvezno Poveljstvo GILLA.

Zvezni Podpoveljnik je pisal namen teh predavanj, dokazuje, da vrši GILL tudi na kulturnem polju važno vsestransko delovanje.

Prvo predavanje je bilo namenjeno bataljonu avangardistov, ki so z živahnim zanimanjem sledili predavatelju.

Veliko čiščenje v Marseillu

Vichy, 25. jan. s. Poročilo marsejske prefektore javlja, da je bilo v mestu aretiranih 6000 oseb. Tisoč kavarn in barov je bilo zaprtih in do nadaljnjega je prepovedan ves promet v izpraznjenih predelih mesta.

Pariz, 25. jan. s. Francoska policija je v preteklih dneh izvedla veliko racijo v okraju starega pristanišča v Marseillu. Racija je bila potrebna zaradi številnih zločinov in ljudi, ki so delali proti varnosti države v tem okraju. Med njimi so številni židje. Racija je zadelo okrog 40.000 ljudi, ki so bili odvdeni v vojaško taborišče pri Freyus, kjer bodo preiskali njihove osebne listine. Izločeni so bili samo oni, ki opravljajo važne poklice, kakor zdravniki, lekarnarji, železniški nameštenci in oni, ki stanujejo v drugih okrajih mesta ter v okolici Marseilla. Ljudi brez osebnih izkaznic in one, ki so brez posla in stanovanja, so porazdelili v razne občine v departementu Rodana ali odvdeni v neko drugo taborišče. Nihče se ne sme več vrniti v izpraznjeni okraj, ki bo v kratkem porušen. Ohranjena bomo samo poslopja zgodovinske in arheološke vrednosti, kakor n. pr. cerkev sv. Lovrenca. Staro pristanišče v Marseillu bo v bodočnosti nadomeščeno z novim modernim okrajem. Ob tej priliki so bili prijeli židje, ki so si priskrbeli ponarejene osebne listine, za katere so plačali po 20.000 frankov. Pri njih so našli tudi ponarejene mobilizacijske in demobilizacijske knjižice ter ponarejene živilske nakaznice.

rejo sviloprejk. — Občinski Dopolavoro v Pievefonsclana, pokrajina Lucca, je priredil nagradni tečaj za krajevne poljedelce, ki so se izkazali s čim večjim pridelkom. — Pokrajinski Dopolavoro v Milanu je priredil v Monte Croceju pri Comu praznik dreves. — Pokrajinski Dopolavoro v Bergamu je izročil svojemu namenu novo »vojno ligo«, ki obsega 8 ha. Pridelki so namenjeni podjetniški menzi imenovanega Dopolavora. — Pokrajinski Dopolavoro v Savoni, ki je svoj čas na svojih »vojnih njivah« vsejal spinačo, je sedaj pridelal 150 kg te zelenjave ter jo izročil poveljstvu GILLA. — Pokrajinski Dopolavoro v Forliju je ob sodelovanju kmetijskih gospodinj priredil zelo uspešno razstavo zajčereje. — Pokrajinski Dopolavoro v Neaplju je ob priliki proslave smrti Amalia Musolinija izročil svojemu namenu dve novi vojni njivi.

Bliskovit pregled. Fašij v Cuneu je te dni izročil pokrajinskemu Dopolavoru v varstvo 67 vojnih njiv. — Pokrajinski Dopolavoro v Miradoli, lovski oddelk, je priredil uspeh lovski pohod v korist vojnih ranjencev. — Pokrajinski Dopolavoro v Triestu je začel drugo zbirko knjig in revij, ki bodo odposlane bojevnikom na bojišči. Poleg tega bo zbral tudi nekaj najnovejših dokumentarnih vojnih filmov in nekaj filmov, ki prikazujejo delavnost nemške dopolavoristične organizacije. — Pokrajinski Dopolavoro v Bresciji je priredil »Tretjo uro diletanta«, ki se je udeležilo nad 20 dopolavoristov. Sodeloval je tudi EJAR. — Pokrajinski Dopolavoro v Astiju je pretekli dni priredil zelo uspešno predstavbo pestre umetnosti za pripadnike Oborožene sile.

Kulturne zveze med Italijo in Švico

Rim, 25. jan. s. O kulturnih odnosih med Italijo in Švico je govoril v švicarskem krožku v Rimu dr. Walter Weibel, urednik lista »Neue Zürcher Zeitung«. Dr. Weibel, ki je spisal že dve knjigi o Rimu in Italiji, ki jo govori odlično italijanski, je govoril številnim zbranim poslušalcem o vzeih na področju kulture med Italijo in Švico, ki vežejo že šest stoletij in to čedalje bolj trdno.

Prepoved opija v Hongkongu

Hongkong, 24. jan. s. Generalni guverner v Hongkongu je odredil takojšnjo prepoved uživanja opija.

.....

Darujte za sleps!

Gospodarstvo

Bodoča vloga traktorjev v kmetijstvu

V zadnjem času se italijanski in nemški gospodarski strokovnjaki obširno bavijo z vprašanjem mehanizacije kmetijske proizvodnje s posebnim ozirom na vlogo traktorjev v razvoju kmetijstva po vojni. List »Kölnische Zeitung« je nedavno objavil serijo člankov pod naslovom »Stroj v kmetijskem gospodarstvu«, v katerem se skicuje zlasti na ugotovitve italijanskega profesorja Paola Albertariosa, objavljene v glasilu Mednarodnega poljedelskega instituta v Rimu leta 1940.

Uvedba kmetijskih strojev pred približno 100 leti ob istočasni uvedbi novega načina gnojenja je pomenila za evropsko kmetijstvo začetek novega razvojnega razdobja, ki je prineslo izredno povečanje kmetijske proizvodnje ne samo po količini, temveč tudi po donosu posameznih pridelkov na poslovnem enoto. Vse kaže, da bo uvedba traktorjev v kmetijstvu izvala po sedanjih vojni razdobje še bolj intenzivirane kmetijske proizvodnje.

Evropi so pričeli uporabljati traktorje pred 20. leti. Prvotno so si omislili traktorje le veliki kmetijski obrati. Traktor je bil splošno smatran kot luksuz za srednje in manjše kmetijske obrate. Enak pa je bil razvoj že prej pri uvedbi drugih kmetijskih strojev, zlasti kosilnih strojev in kombiniranih kosilnih ter mlatinskih strojev. Tehnična izpopolnitev traktorjev je v zadnjih letih naglo napredovala. Prvi modeli evropskih traktorjev so bili veliki in okorni in so bili konstruirani predvsem za velika posestva. Danes pa se izdelujejo že mnogo izboljšani, manjši in lažji traktorji tako, da je omogočena nabava takega stroja tudi srednjemu in malemu kmetu. Poleg tega so sodobni traktorji konstruirani tako, da se uporabljajo ne samo za prevažanje in za vlako drugih kmetijskih strojev, temveč tudi za pogon stabilnih kmetijskih strojev.

Koristi traktorja so očitne predvsem v dobi, ko se kopiči kmečko delo. Prej ali slej postane najvažnejša naloga traktorja, da pospeši prevoz. Omenjeni profesor Paolo Albertarios je ugotovil, da stane kosnja enega hektarja travnika z živalsko vlako povprečno 60 lir, s traktorjem pa 35 lir. Oranje s parom volov predstavlja izdatke 160 lir na hektar, oranje s traktorjem pa le 40 lir. Podobne številke objavlja prof. Albertarios tudi po ugotovitvah, ki so bile napravljene v Franciji.

Četudi so očitne koristi traktorja za racionalno kmetijsko gospodarstvo, vendar ne bi bilo na mestu pretiravanje. V prvi dobi uvedbe kmetijskih strojev so si obetali prave čudeže v pogledu prihrane človeške in živalske delovne moči. Ta pretirana upanja se niso uresničila. Enako kakor se ni uresničila bojazen, da bodo kmetijska veleposestva, ki lahko uporabljajo stroje in traktorje, pridobila znatno prednost v pogledu produktivnosti stroškov nasproti manjšim kmetijam. Treba je vpoštovati tudi ostale spremembe, ki jih je prineslo intenziviranje kmetijske proizvodnje v zadnjem stoletju. Pri intenzivnem kmetijstvu zahteva danes obdelava iste površine zemlje mnogo več dela in truda kakor pred sto leti. Prav zaradi tega je našel stroj svojo pot tudi do srednjega in majhnega kmeta. Sploh zahteva povečanje donosa na hektar vzporedno več dela na isti površini. V šestnajstem stoletju je lahko rodovina kmeta s štirimi delavnimi močmi obdelovala površino okrog 80 hektarjev. Na takem posestvu so gojili 9 glav goveje živine in je posestvo donosalo kakih 220 meterskih stotov žita. Danes lahko enaka rodovina pri intenzivnem kmetijskem gospodarstvu obdela le 8 do 15 ha zemlje, kakršna je pač stopnja intenzivnosti obdelovanja. Zaradi enostavnosti vzemimo, da obdela 15 hektarjev. Na tej površini lahko redi 9 glav živine kakor prej na površini 80 hektarjev. Zita pa pridelal približno 350 meterskih stotov.

Intenziviranje kmetijske proizvodnje je prineslo samo po sebi nazadovanje površine kmetijskih posestev, četudi se splošno sodi, da je to nazadovanje posledica nasledstvene delitve posestev. Tendence gre za tem, da se iz zemlje pridobi čim več pridelkov, kar pa zahteva seveda tudi več dela. Zato pa lahko danes na isti površini zemlje živi in se prehrani mnogo več ljudi, kakor pred stoletji. Po površini manjša kmetijska posestva danes preživljajo praktično več ljudi, kakor mnogo večja posestva nekdanj. V tem trenutku pridobiva uporaba strojev in zlasti traktorjev v kmetijstvu svoj poseben pomen. Univerzalni traktor bo omogočil nadaljnjo intenziviranje proizvodnje, predvsem pa bo omogočil nadaljnje povečanje proizvodnje, ne da bi nastopila potreba ponovnega zmanjšanja povprečne površine posestev. Traktor bo postal kmalu nujno potreben tudi najmanjšemu kmetu. Če neposredna nabava traktorja zanj ne pride v poštev, si ga bo moral nabaviti skupina malih kmetov, združena v strojni zadrugi. Konstrukterji traktorjev so to potrebo že upoštevali in so zlasti v zadnjih letih zgradili majhne modele traktorjev, ki so primerni in vsestranski uporabljeni tudi v majšjih obratih. Tako bo traktor v bodoče univerzalni kmetijski stroj, ne samo za veleposestnika ali velikega kmeta, temveč tudi za srednjega in malega kmeta.

Ameriške podzemelske rezerve mineralnega olja bodo kmalu izčrpane

Ameriški časopis »Pollers« je nedavno objavil značilen članek direktorja za mineralna olja Ickesa o nevarnosti skorajnjega izčrpanja podzemelskih rezerv mineralnega olja v Ameriki. Dejstvo, da so v zadnjih desetletjih Zedinjene države daleč na prvem mestu v svetovni proizvodnji nafte, lahko zavade do napačne presoje glede bodočih možnosti pridobivanja nafte. Izredno velika domača potrošnja mineralnega olja je v ostrem nasprotju z rezervami mineralnega olja, ki se verjetno še nahajajo pod zemljo na obširnem področju Zedinjenih držav. Po najnovejših cenitvah znašajo ugotovljene rezerve pod zemljo nekaj nad 200 milijonov ton. Te ugotovljene rezerve bodo potrošene že v 10 do 12 letih. Glede na te ugotovitve je razumljivo, da so v Zedinjenih državah pričeli razmišljati o vprašanju stidljivejše uporabe mineralnega olja spriči sedanje razspornosti, ki vlada v potrošnji mineralnega olja. Za

primerjavo bodi navedeno, da je celinska Evropa (brez Sovjetske Rusije) v zadnjem letu pred vojno, to je v letu 1938, potrošila 27 milijonov ton mineralnega olja, kar predstavlja le eno sedmino potrošnje v Zedinjenih državah.

Razmotrivanja Ickesa pa gredo tudi v drugi smeri. Zedinjene države si morajo po njegovem mnenju zagotoviti izkoriščanje ležišč mineralnega olja v drugih področjih, predvsem v Srednji in Južni Ameriki, v Evropi, na Blžnjem vzhodu in v Vzhodni Aziji, kjer leže pod zemljo še ogromne rezerve nafte. Po mnenju Ickesa bi morale Zedinjene države voditi tako zunanjo politiko, da si zagotovijo te rezerve, češ gospodarska bodočnost vsega sveta in zlasti Zedinjenih držav bo odvisna od možnosti izkoriščanja rezerv mineralnega olja.

Podatki, ki jih navaja Ickes, kažejo, da so rezerve mineralnega olja v Evropi neprimerno večje kakor v Severni Ameriki. Njegova izjavanja obenem potrjujejo znane imperialistične tendence Zedinjenih držav, ki pa bodo ostale utemeljene. V svojem članku navaja naslednje številke o podzemelskih rezervah mineralnega olja v posameznih področjih: Rezerve v Evropi se cenijo 4200 milijonov ton; te rezerve bi zadostovale pri sedanjih potrošnji za preko 100 let. Na Blžnjem vzhodu se cenijo rezerve na 700 milijonov ton. V Vzhodni Aziji na 400 milijonov ton (kar zadostuje za 40 let), v Južni Ameriki na 400 milijonov ton, s čemer bi bila krita potrošnja Južne Amerike za 25 let, v Severni Ameriki pa 2000 milijonov ton, kar bi pri sedanjih potrošnji zadostovale za največ 12 let. Bogastvo Evrope v pogledu neizkoriščenih rezerv mineralnega olja bodo omogočile nadaljnji gospodarski razvoj Evrope, ki se bo znala obvarovati ameriškega imperializma. Evropske rezerve morajo služiti izključno potrebam same Evrope, stvar Američanov pa je, kako bodo svoje lastne rezerve izkoristili.

Gospodarske vesti

— Normiranje oblik svinčnikov v Nemčiji. V vrsti ukrepov za poenostavitev in normiranje industrijske proizvodnje je bila te dni v Nemčiji izdana odredba o normiranju oblik svinčnikov. Po tej odredbi smejo tvornice odsej izdelovati le 15 vrst svinčnikov (navadnih, kopirnih, barvnih in risalnih), ki morajo biti po večini nelakirani.

— Letošnji velesejmi v Evropi. Nemški listi objavljajo naslednji pregled evropskih velesejmov za leto 1943: V času od 26. aprila do 9. maja bo X. mednarodni velesejem v Plovdivu, v avgustu je predviden budimpeštanski velesejem, prav tako v poletju bo prireditel nacionalni velesejem za Dansko v Fredericiji. Od francoskih velesejmov bo imel le lyonski velesejem mednarodni značaj, medtem ko bodo velesejmi v Parizu, Marseillu in Bordeauxu prireditel kot nacionalni sejmi. Od 1. do 11. maja se bo vršil vzorčni velesejem v Baslu, od 11. do 25. septembra pa enak velesejem v Lausanne. Dne 10. maja bo otvorjen mednarodni velesejem v Valenciji, 10. junija pa enak velesejem v Barceloni. Nacionalni značaj pa bosta imela velesejma v Bilbao in Zaragozi.

GLEDAJŠČE

DRAMA

Sreda, 27. jan.: Ob 17.00. Zaljubljena žena. Red Sreda. Cetrtek, 28. jan.: Ob 17.00. Vojna. Izven. Cene od 18 lir navzdol.

G. Cenozo: »Zaljubljena žena«. Komedia v treh dejanjih. Osebe: Serena — Danlova, Fabrizio — Nakrst, Elena — V. Juvanova, Ana — Nablocka, Agno — G. Gorin, Cortini — Peček, Antonelli — Brezgar, Alisa — J. Boltarjeva. Režiser prof. O. Šest.

OPERA

Sreda, 27. jan.: Ob 17. Traviata. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol. Cetrtek, 28. jan.: Ob 17.00. Ihuus. Red Cetrtek. Petek, 29. jan.: Zaprti. (Generalna). Sobota, 30. jan.: Ob 17.00. Zemlja smehljaja. Premiera. Red Premierski.

— Namesto napovedane opere »Beg iz se-ranja« se bo uprizorila danes v sredo 27. t. m. ob 17.00. »Traviata« izven abonmaja po znanih cenah od 18 lir navzdol z Vdaličev, Sjadoljevimi in Jankom v glavnih partijah.

Premiera na novo naštudirane Leharjeve opere »Zemlja smehljaja« bo v soboto za red Premierski. Libreto opere sta napravila Löhner in Herzer, prevedel ga je Niko Stitof. Zasedba vlog bo sledeča: grof Lichtenstein — Anžlovar, Liza, njegova hči — Mlejnkova, grof Pottenstein — M. Sancin, general — Pianecni, princ Sou-hong — Čuden, Mi, njegova sestra — Bar-bičeva, knez Cang — C. Debevec, Fu-li — tajnik — Skrabar, Lora — Japljiva, ev-nuh — Simončič. Dirigent: R. Simoniti, režiser in koreograf: inž. Golovin, nafrti za kostume: Jela Vilfanova.

Radio Ljubljana

SREDA, 27. JANUARJA 1943-XXI

7.30: Slovenska glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanskem. 12.20: Plošč. 12.30: Poročila v slovenskem. 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanskem. 13.15: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenskem. 13.17: Pesmi za vse okuse, vodi dirigent Segurini. 14.00: Poročila v slovenskem. 14.15: Pisana glasba. 14.30: Duet harmonik Golob-Adamčič. 15.00: Poročila v slovenskem. 17.00:

KULTURNI PREGLED

Šesti simfonični koncert

Kakor vsi dosedaj koncerti v ciklusu simfoničnih koncertov Glasbene Matice, je tudi ponedeljski napolni velika unonako dvorano. Kulturna kronika lahko vedno znova in s posebnim poudarkom zaznamuje razveseljevalni kulturni pojav vojne dobe: serijo velikih simfoničnih koncertov v dvorani, ki je razprodana že nekdanji dan pred prireditvijo! Že dolga leta, da v tej meri morda nikdar ni Ljubljana toliko gojila glasbeno življenje, kakor ni bilo niti v letih gospodarske konjunkturalne umetnostnih razstav. Tudi šestemu simfoničnemu koncertu so prisostvovali predstavitelj in zastopniki Oblosti, častniki in odlični funkcionarji Režima.

Ko je stopil na koncertni podij ravnatelj Mirko Polić, ga je obkrožilo sprejelo s presrečnim aplavzom. S skromno roko je zvel driglati uverturo Beethovenove »Nemške« in je izbral orkestru vse mogočne točke te značilne romantične skladbe komponista, čigar življenjske je izšel v slovenski izdaji nekaj dni pred koncertom in je pravkar prispelo iz Ljubljane. V Beethovenu je sledil Dvořák s svojo četrto simfonijo, delom, ki s svojimi bogato razčlenjenimi stiski zapiše vstik velike, zredne razgibane in pomembne simfonične mojstrstva. Občinstvo je po vsakem stavku navdušeno pleskalo in ob koncu sta bila dirigent in orkester nagrajena s posebno toplim aplavzom. Lep uspeh zaznamuje tudi dirigentova skladba »Preludij«, ki je imela na tem večeru svoj koncertni kratek. Skladba kaže, da je nastala pod vplivom značilne vzhodne melose in se odlikuje po barvitosti in učinkovitosti simfonični zgradbi. Skladatelj in dirigent Polić je dobil kot vnanji znak priznanja šopek rož. Občinstvo ga je navdušeno pozdravljalo. Največji uspeh pa je dosegla Smetanova sloveča in vedno znova čvajača simfonična pesnitev »Vltava« iz cikla »Moja domovina«. Nje natančno in toplo izvajanje je izzvalo ob koncu burno odobravanje. Pestri spored je zaključila skladba Musorgskega »Noč na Lisi gorci«, eno najzanimivejših del velikega simfonika. Živahna, slikovita in zgovorna skladba, ki se je lepo umejala s celotnim okvirom tega koncerta.

Bila je to nova in uspešna manifestacija naše glasbene zmogljivosti; dirigent M. Polić, prav kakor orkester, ki raste tudi v svoji umetniški izrazni sili, sta nudila občinstvu mnogo resničnega glasbenega užika. — O kvalitativnem značaju šestega simfoničnega koncerta bo objavljena še strokovna ocena.

Spis o misijonarju Jerneju Mozganu

Kot 119. zvezek Mohorjeve knjižnice je izšel 64 strani male 80 obsegujoči spis znanega etnologa in kulturnega zgodovinarja dr. Frana Kotnika »Misijonar Jernej Mozgan. Življenjska pot našega Jerneja Mozgana. Življenjska pot našega Jerneja Mozgana, ki se je ločil od hribov gori blizu Oševca in šel s Knobleharjem v Afriko. Se je v Ljubljani, kjer imamo na razpolago univerzitetno knjižnico, se mi je nudila prilika, da sem natančneje zasedel njegovo romanje po tej solzni dolini. Namen mi je bil, da bi predstavil bralcem moč večnosti, za njegovo lastno besedo, ki je preprosta, se nam zdijo starinska, a je vendar lepa, ker govori iz tistih dobo, kakor so tudi preproste besede njegovih varšev.

Za čitatelje, ki jih zanima delo slovenskih popotnikov, misijonarjev in kulturnih delavcev v daljnih deželah — imeni Baraga in Knoblehar sta se za vedno uvrstila na prvo mesto, v kolikor gre za delež Slovencev v misijonarstvu — za take čitatelje bo Mozganov življenjski pravdo odkritje. Samo ožji strokovnjaki in rojaki so doslej poznali moža, ki je živel v 1. 1823—1858 in ki je našel večni mir v domači zemlji, v železni kapli, Jernej Mozgan ni bil samo katoliški misijonar, marveč je tudi prispeval k spoznavanju Afrike. Knoblehar in Mozgan sta prihajala v stik s popotniki, ki so v tedanji dobri raziskovalni notranje Afrike. S Knobleharjem so bili v stikih znameniti raziskovalci kakor Taylor, Lesspess, Ploggia, J. W. Müller in Alfred Brehm, o čemer pisec te knjižice pove kaj več v sklepnem poglavju.

Dr. Kotnik je obdelal v poljudni in prijetni obliki vse življenjsko gradivo o Knobleharjevem tovarišu Mozganu. (Mladost in solanje. — Smrt. — Knobleharjeve in Mozganove zveze z raziskovalci notranje Afrike). Vmes med temi poglavji so tista, ki bodo širši čitateljski krog najbolj zanimala. Na podlagi pisma, ki sta jih pošiljala Mozgan in njegov tovariš Martin Dvojak, opisuje dr. Kotnik misijonarjevo pot v Afriko od Kalra po Nihu do Hartuma bivanje v Hartumu, pot od Hartuma do Gondokora, življenje pri zamorcih rodu Bari v Gondokoru, ter zanimive izkušnje med rodem Kik pri Sv. Križu.

Teh nekaj starih pism iz petdesetih let prejšnjega stoletja nas zanima zaradi svoje neposrednosti in v zvezi z preprostostjo življenja opazovanja tvisov in doživljanja. Tako je ustrezno tistim, ki hočejo imeti tudi kaj ekscitacijskega pobarvanega čtiva. Ta pisma slovenskega afriškega misijonarja so lep dokument naše zgodnjedanske proze, ki je stala »čez izven slovensko-razvojnega toka, a je danes zanimiva in le po svojih dokumentarnosti, marveč tudi po stilu in duhu.

Knjižico dr. Kotnika je založnica opremila s slikami, med katerimi so značilni motivi iz notranje Afrike. Vredna je pozornosti in priporočila.

ZAPISKI

Pripravljaljoče se umetnostne razstave. Za bilizne mesece pripravljajo dve razstavi, obe v Jakopičevem paviljonu: V marcu se bo začela kolektivna razstava slik prof. Saše Santla v zvezi s šestdesetletnico tega uglednega slikarja in muzeja, v aprilu pa bo prirejana razstava del pokojnega Ivana Vavpotiča. Nedvomno bodo prijetelj umetnosti pozdravili z zadoščenjem obe pripravljajoči se razstavi.

Na našem knjižnem trgu. Poleg Fraccaroljevega življenjskega romana »Nestanovitno srce« izdaja Dobre knjige sta se pojavila v zadnjih dneh na knjižnem trgu dva nova zvezka Slovenčeve knjižnice: Henryja Riderja Haggarda »Roža sveta« in prevodu Josipa Poljanca in zbrko pripovednih proz švedske pisateljice Selme Lagerlöfve »Dekle z Močevnja«, ki združuje z naslovnega povestjo še daljšo novelo »Zaklad gospoda Andreja« in tri druge proze. Monteverdijev »Orfeo« v Firenzi. Za

Kronika

• Z zlato kolajno je bil po smrti odlikovan padli pilot kapetan Adolfo Rebez iz Trieste.

• Zlata kolajna za pehočnega majorja. Major Francesco Campolo iz Pellara pri Reggio Calabria, ki je padel 21. januarja 1941 na grškem bojišču, je bil sedaj odlikovan z zlato kolajno za vojaške zasluge.

• Junška smrt letalskega pilota. Na afriškem bojišču je padel junška smrti višji narednik-pilot Giuseppe Benini, rojen v Triestu leta 1917. Bil je uslužben pri tvrdki Beltrame, kjer se je izkazal za odličnega sodelavca. Beninijev oče je padel v svetovni vojni, pokojni pilot pa se je leta 1939, odločil za poklic vojaškega pilota ter je v tej službi na afriškem bojišču dosegel več odličnih uspehov.

• Smrt generala Maria Vareseja. V Rimu je umrl po kratki bolezni general Mario Varese, rojen leta 1887, v Ciglianu Vercellese. Obiskoval je vojaško akademijo v Modeni, se uleležil italijansko-turške vojne, v svetovni vojni se je boril pri Monte Pianu, kjer je bil ranjen in poabljen. Takrat je bil tudi odlikovan z zlato kolajno za vojaške zasluge. Po svetovni vojni je bil povišan v polkovnika ter je poveljeval vojaškemu okrožju v Pavii, pozneje pa v Rimu. Stelki si je velike zasluge za obrambna dela pri Monconisiju. Pozneje je napisal vrsto knjig vojaškega značaja.

• Proslava četrte stoletnice trentinskega koncilja. V italijanskih mestih se pripravljajo na svečano proslavo 400letnice trentinskega koncilja. V zvezi s tem dogodkom je pater Taurisano v Firenzi imel predavanje o trentinskem koncilu v navzočnosti nadškofa Della Costa, zveznega tajnika in prefekta.

• Nov ravnatelj »Mattina di Napoli«. Ravnateljstvo lista »Mattino di Napoli« je prevzel dr. Arturo Assante.

• Dalmazijski guverner v Spalatu. Te dni je prišel v Spalato guverner Dalmacije Bastianini, ki je imel sestanek s prefektom v vladni palači. Skupaj sta proučila vprašanja, ki se nanašajo na dalmazijsko provinco. Eksc. Bastianini se je sestel tudi s predstavniki vojaških in komunalnih oblasti.

• Nov predsednik poligrafičnega zavoda. Rimska »Gazzetta ufficiale« objavlja Ducejev dekret od 23. januarja t. l., s katerim je imenovan Eksc. prof. Alberto de Stefani, državni minister, za predsednika državnega poligrafičnega zavoda.

• Smrt dalmazijskega patriota. V Zari so te dni pokopali odtodnega rojaka advokata Giovannija Ljubina. Narodil se je v Trogiu ter se je od svojih mladih let izpostavljaval v vseh akcijah za italijansko Dalmacijo. Boril se je zlasti proti odločbam verskega mira, pri pogajanjih v Rapallu pa je zastopal italijanske interese. Vzdrževal je živahne stike z Gabrielom d'Annunzijem.

• Bliza se ponovna otvoritev srednjih šol. Dne 16. februarja se bodo italijanskim srednjšolcem zopet odprla šolska vrata. Dotlej se nadaljujejo lekcije po raliu in kakor poročajo italijanski listi, napreduje srednjšolska mladina v tem originalnem zimskem tečaju s prav dobrimi uspehi.

• Novi prefekti. Z ololkom rimske vlade je bilo premeščenih ter imenovanih večje število prefektov v italijanskih provincih. Nekateri prefekti so bili pozvani na službovanje v ministrstva, za nove prefekte pa so bili imenovani fašisti: dr. Attilio Tosi za prefekta v Reggio Calabria, dr. Lodovico Moroni za prefekta v Ragusi, Fortunato Vicari za prefekta v Potenzi in dr. Angelo Rossi za prefekta v Bellunu.

• 1075 službenih mest pri državnih železnih. Generalno ravnateljstvo državnih železnic je razpisalo 1075 novih služb na svojem področju. Prošnje se vlagajo pri generalnem ravnateljstvu državnih železnic v Rimu do 15. marca.

• Prenos smrtnih ostanov glasbenika Zuella. Sredi minulega tedna so v Parmi ekshumirali truplo pokojnega glasbenika Guglielma Zuella ter so ga odpeljali v Reggio Emilia, kjer je bil pokojnik položen k večnemu počitku.

• Razstava ligurskih umetnikov v Rimu. V Galeriji di Roma so odprli te dni 61 umetniško razstavo, ki prikazuje dela umetnikov, včlanjenih v sindikatu za likovne umetnosti v Genovi. Otvoritev razstave je bila zelo svečana, navzoč je bil tudi nar. sv. Cornelio di Marzio.

• Stara gledališča v Bergamu so podrli. V Bergamu so porušili staro gledališče »San Cassiano«. Gledališče je imelo svojo zgodovino in svojo slavo, kajti začetki stavbe segajo v leto 800. Gledališče San Cassiano je bilo svoj čas sedež raznih italijanskih literarnih in glasbenih akademij in krajevnega filharmoničnega društva. Poseben pomen daje gledališču stik s skladateljem Donizettijem, ki je tukaj napisal in izvajal celo vrsto svojih kompozicij.

• Civilna mobilizacija vratarjev. Uradni list rimske vlade je objavil dekret, s katerim so vsi vratarji mobilizirani v zmislu civilne obrambe za ves čas vojne. Ukrep je že stopil v veljavo z dnevnimi objavami.

• Posiljanje zdravil vojnim ujetnikom. Rimski listi objavljajo, da se smejo pošiljati zdravila vojnim ujetnikom samo s posredovanjem Rdečega križa v Rimu. Vsak zavoj z zdravili pa mora imeti pečat farmacevtske tvrdke, ki je v Italiji zakonito priznana.

300 letnica smrti skladatelja Monteverdija bodo meseca maja uprizarili v Firenzi v prostorih palače Pitti Monteverdijevo opero »Orfeo«. Predstava bo popolnoma v duhu skladatelja in tudi sestava orkestra bo izvedena natančno po Monteverdijevih navodilih. Orkester bo muziciral za hrbtno pevec.

Nova opera Franza Lehara. Iz Budimpešte sporočajo, da je znani operetni skladatelj Franz Lehar dovršil novo delo, čigar snov je zajeta iz polovice minulega stoletja. Glasbena novost bo imela svojo krstno predstavo v Budimpešti.

Reklarna cena za Munchovo sliko. Na dražbi zbirke pokojnega ravnatelja norveške Narodne galerije v Oslu so prodali sliko »Otok« Edvarda Muncha (roj. l. 1863) za 32.000 norv. kron, kar je najvišja cena, ki je bila kdaj plačana na Norveškem za kako umetniško sliko.

• 200 novih motornih ribalskih ladij. V kratkem bo zaključen natečaj za zgraditev 200 motornih ribalskih ladij, ki bodo zgrajene s pomočjo italijanske vlade.

• Smrt znane madžarske jahalk. Ena najbolj znanih madžarskih jahalk Edit Szabo je te dni preminila za posledico, ki si jo je nakopala pri tekmovalstvu. Dne 3. novembra se je udeležila oficirskega lovskega jahanja in pri neki zapreki padla s konja. Padec se spetokrat ni zdel nevaren, zato je sedla spet na konja in odjahala naprej. Po nekaj kilometrih pa ji je postalo slabo, da so jo morali prepeljati v sanatorij, kjer so ugotovili, da ima poškodovano jetra. Zdravniki so se trudili, da bi ji rešili življenje. Izvršen je bil večkrat prenos krvi, toda zaman. Edit Szabo je 21. januarja podlegla posledici.

• Zavržena pomilostitev na smrt obsojenih vojakov. Svicarski zvezni svet je na svoji nedavni seji razpravljal o pomilostitvi nadporočnika Otta Reimanna, poročnika Otta Petra Kulija in Ervina Philipisa, ki jih je vojaško sodišče zaradi izdaje vojaških tajnosti obsodilo na smrt. Obsojenci so bili glavni vodje vojnenske organizacije, ki je izdajala vojaške tajnosti.

• Na smrt obsojen tat. Izredno sodišče v Budimpešti je obsodilo na smrt 40letnega tovarniškega delavca Jožefa Ficsurja. Obsojenec je bil s svojim tovarišem Ramarsom v neki gostilni. Ko je bila policijska ura, ga je prošel za prenočišče, s čimer mu je Ramars ljubezno ustrelel. Ponoči je Ramarsova žena nenadno zaslala sumljiv sum in ko je šla pogledat, ni bilo Ficsurja več v postelji, z njim pa je izginila tudi moževa obleka. Na njeno vpitje je prihitela policija, ki je Ficsurja prišla. Zda je bil moč pred izrednim sodiščem zaradi tatvine v času zatemnitve obsojen na smrt.

• Prijet hotelski tat. V budimpeštanskem hotelu Royal so pred dnevi aretirali Arndora Gronnerja, specialista za tatvine oblek. Nek častnik, ki je stanoval v hotelu, je ponoči opazil, da se počasi odpirajo vrata njegove sobe. Zgrabil je za samokres, ki ga je naperil proti priščelu. Policija je v aretirancu takoj spoznala svojega starega znanca, ki so ga odpeljali na varno.

• V dimu se je zadušil. V vasi Ujkecs na Madžarskem je pustila žena Franciška Endreotova svoja mala otročica sama v stanovanju. Otroka sta se igrala s kunjami, ki so se na nepojasnen način vžgale. Po stanovanju se je začel širiti strupen dim, ki je zadušil 4letnega sinčka Franca.

• Velik požar v New Yorku. V Empire Buildingu v New Yorku, ki je visok 10 nadstropij, je te dni v restavracijskih prostorih izbruhnil požar. Ogenj je nastal ponoči, ko je spalo v hotelskih prostorih 1200 gostov. Na kraj nesreče so prihiteli gasilci, ki se jim je posrečilo obvladati ogenj in spraviti ljudi na varno. Kljub temu pogrešajo 40 oseb.

• Smrtonosen padec 81letnika. V Gorizi je padel na cesti 81letni Anton Hrovatin iz Zrečnice. Padel je tako nesrečno, da si je zlomil hrbtenico in je na posledica poškodbe kmalu umrl.

• Smrt 102letne ženske. V Mira Porte je preminula gospa Pierrina Besenon, rojena leta 1841. Učakala je 102 leti ter je bila do zadnjega duševno čila.

• Mati 12 sinov. V Modeni je umrla 93letna vdova Cristina Damiani Ferrari, najstarejša med ženskami v Modeni. Njen mož je bil znan garibaldinec in v zakonu z njim je imela pokojnika 12 sinov, izmed katerih jih danes živi še šest. Pet njenih nečakov je v sedanjih vojni pri vojakih.

IZ LJUBLJANE

u— France Nered pri Abrahamu. V prijazni Rožni dolini se je davi srečal s očakom Abrahamom ugodni mesarski mojster, gostilničar in posestnik g. France Nered. Ni Vitana, ki ne bi poznal dobrodnega mojstra Francelja, kakor ga vsi nazivajo, saj ima za vsakogar prijazno besedo in odprte roke, posebno v sedanjih casih. Po roku je iz vasi Blata pri Šmarju na Dolenjskem. Mesarske obrti se je izučil pri pok. mesarskem mojstru Francu Gutniku na Viču. Iz prve svetovne vojne se je srečno vrnil na Vič. Leta 1919. se je osamosvojil in kupil v Rožni dolini na Cesti II enonastropno hišo, kjer si je uredil moderno mesarjlo in otvoril znano gostilno pri »Franceljnu«, ki je kmalu zaslovela in postala družabno zbirališče Rožnodolcev pa tudi Ljubljancev. Leta 1919. se je poročil s hčerko bivšega dolgoletnega viškega župana, z Mici Oblikovo, s katero pa je žal užival le kratko dobo zaskonsko srečo. Leta 1922. mu je ženka umrla in mu zapustila hčerko Fanci, ki je pred nekaj leti sledila materi v večnost. Da ni mogla hliša ostati brez gospodinj, je bilo povsem umljivo, zato se je Francelj oženil s hčerko uglednega posestnika iz Dobrove, Marijo Peklačevo, ki mu je poklonila sina Franceta. G. France Nered je mož, ki ga vsi cenimo zaradi kremenitega značaja, plemenitosti srca in prirojenega socialnega pravičnosti. Kot ugleden in zavelen obrtnik je zavzemal v obrtniških organizacijah odlične funkcije. Je dosledno vnet zagovornik pravic obrtniškega stanu. Zvestemu naročniku želimo še mnogo zdravil in srečnih let!

u— Nova grobova. Za vedno je zapustil svoje upravniki Pokrajinske šolske založbe v Ljubljani, g. Blaž Poznič. Bil je očeto vskrb predstojnik in bo ostal v trajnem spominu. Umrl je dentist g. Franjo Radovan. Za njim žalujejo soproga, tri hčere, dva sinova in drugo sorodstvo. K večnemu počitku ga bodo spemili v sredo ob 15. iz kapelice sv. Jožefa na Zalah k Sv. Križu. Maša zadušnica se bo darovala v četrtek 28. t. m. ob 7. v cerkvi Marijinega Ožmanjenja. — Naj v miru počivata! Svojem izrekom naše iskrene sožalje.

u— Spet sončno vreme. Vdor južnozapadnega vetra fena je zaenkrat preganjal. Pobral nam je skoro ves sneg, a kolikor ga ni on pospravil, so ga z ljubljanskimi ulic in cest očistili mestni delavci. V zdravstvenem pogledu je močna odjuga povzročila.

u— Nova grobova. Za vedno je zapustil svoje upravniki Pokrajinske šolske založbe v Ljubljani, g. Blaž Poznič. Bil je očeto vskrb predstojnik in bo ostal v trajnem spominu. Umrl je dentist g. Franjo Radovan. Za njim žalujejo soproga, tri hčere, dva sinova in drugo sorodstvo. K večnemu počitku ga bodo spemili v sredo ob 15. iz kapelice sv. Jožefa na Zalah k Sv. Križu. Maša zadušnica se bo darovala v četrtek 28. t. m. ob 7. v cerkvi Marijinega Ožmanjenja. — Naj v miru počivata! Svojem izrekom naše iskrene sožalje.

u— Spet sončno vreme. Vdor južnozapadnega vetra fena je zaenkrat preganjal. Pobral nam je skoro ves sneg, a kolikor ga ni on pospravil, so ga z ljubljanskimi ulic in cest očistili mestni delavci. V zdravstvenem pogledu je močna odjuga povzročila.

u— Spet sončno vreme. Vdor južnozapadnega vetra fena je zaenkrat preganjal. Pobral nam je skoro ves sneg, a kolikor ga ni on pospravil, so ga z ljubljanskimi ulic in cest očistili mestni delavci. V zdravstvenem pogledu je močna odjuga povzročila.

Kadar prodajaš ali kupuješ — preglej »Jutrove« male oglase!

Sovražna oklopna vozila, ki so jih ustavile italijanske čete na tuniški fronti

dila Ljubljancev mnogo nevednosti, zato smo bili vsi zadovoljni, ko je v ponedeljek popoldne zavel spet hladnejši veter in so se ulice naglo sušile. V ponedeljek čez dan se živo srebro od jutranjih 0,8° C ni povzpelo više kakor na 1,1° C. Zvečer je nastopal lahen mraz, in ponoči so zopet zrasle na nekaterih oknih ledene rože. Od streh so zjutraj spet visele ledene sveče in živo srebro je stalo na -5,2° C. Vreme se je zjasnilo in nam je že zgolj posijalo sonce. Ozračje je po novem hladu prijetno osveženo.

u— V poizvedovalnem oddelku Rdečega križa, Via Ariella Rea 2/II (Gospodstvena cesta), soba 3, naj se javijo med uralnimi urami od 8—12 naslednji: Cerne Andrejka, Dečman Franjo (svojci), Gerbec Vera, Inthar Josip (svojci), Magdič Neža, Mihajlov Božo, Muha Metod, Pogačnik Mira, Slovnik Anton, Vršič Justina, Zmuc-Logar Zofija. — Istotam, soba 1, naj se javijo svoji naslednji interneranci (za Rab): Arko Anton, Stanliša Jože (Florijan), Zalar Matie.

u— Drevi ob 18. bo III. javna produkcija gojencev šole Glasbene Matice v mali filharmonični dvorani. Nastopila bo cela vrsta pridnih in nadarjenih gojencev naše najstarejše glasbene šole. Nastopili bodo gojenci klavirskega, violinskega in solopjevskega oddelka. Podrobni spored produkcije je na razpolago v knjižarni Glasbene Matice in pred začetkom produkcije pri vrodu v malo filharmonično dvorano. Spored stane 3 lire in velja obenem kot vstopnica k produkciji. Na javno produkcijo opozarjamo.

u— Zveza društev šola in dom sporoča knjižotročnem, šolskim upraviteljem in učiteljem vseh strok, da se njene pomožne učne knjige dobivajo zopet v pisarni Slovenske matice, Kongresni trg 7, pol običajnimi pogoji.

u— Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva v Mostah pozivlja svoje člane, da se tekom osmih dni javijo za semenski krompir, in sicer pri dotičnih članih, pri katerih so ga dobili lansko leto.

u— Nesreče. V ponedeljek so sprejeli v ljubljansko splošno bolnišnico spet več ponesrečencev. Večina jih je iz mesta in le dva z dežele. Z Rudnika je prišla po zdravniško pomoč 22letna posestnikova hči Marija Dremiljeva, ki jo je pes ugriznil v levo nogo. Iz Logateca pa so pripeljali v bolnišnico s poškodovano levo nogo 41letnega delavca Antna Petka. Na cesti je paila in si zlomila desno nogo 35letna žena zidarja Melanija Zigonova. Desnico si je zlomil pri padcu 45letni klepar Franc Lukner. Pri stroju si je poškodoval prste na desnici 27letni železniški ključavničar Ivan Lampič. Po glavi pa se je potekel pri padcu na cesti 56letni delavec Pavel Radovan iz Ljubljane.

Z Gorenjskega

V Domžalah imajo občinsko knjižnico, kjer se od 21. t. m. dalje izposojajo knjige vsak četrtek zvečer. Knjižnica ima predvsem nemške leposlovne knjige, na razpolago pa so tudi nekatera strokovna dela z raznih znanstvenih strok.

Gorenjski peruinarji so pozvani, da začno takoj oddajati jajca in ne čakajo šele pismenege predpisa. Za oddajo veljajo letos iste določbe kakor prej. V interesu peruinarjev je, pravi gorenjski tednik, da takoj začno oddajati jajca, da ne zaostajajo v začetku leta. Čim kasneje začne peruinarji z oddajo, tem težje mu bo izpolniti obveznost. Izpolnitev se pa nikakor ne more opustiti.

V Seleh so priredili tovariški večer v prid zimski pomoči. Poleg prebivalstva se je zbralo orožništvo in poštna straža. Nabrali so 572 mark. Igrala je domača godba.

V Kamniku je gostoval godalni orkester iz Kranja, ki ga vodi kapelnik Peter Ljpar. Koncert je bil v Kamniškem domu. Spored je bil zadovoljiv in so bili Kranjčani v Kamniku prijazno sprejeti.

V Mežici je bil sklican rudarski zbor psoade rudnika »Helenca«. Okrožni štabni uradni vodja Isak je govoril o dolžnostih rudarjev v sedanjih vojni. Pohvalil je meziške rudarje, ki so zgledni pri delu pa tudi pri javnih zbirkah. Sledil je skupen ogled rudniških naprav. Meziškim rudarjem je bila zagotovljena čim večja skrb javnih oblastev, če bodo nadaljevali svoje delo kakor doslej.

Lokomotiva ga je pregazala. Na kolozdvoru v Volčperku je pomožni kurjač Boštjan Marci, star 35 let, padel pod lokomotivo, ki ga je razmesarila. Nezvestenost so prepelali v bolnišnico, kjer je kmalu nato izdihnil.

Iz Spodnje Štalijske

Poroka. V Celju sta se poročila trgovca Viljem Bander in Ana Krašovec. — Na Dunaju sta se poročila narednik Hans Wernig in Elfrida Schenkova.

V St. Pavlu pri Prebodu je v soboto zvečer gostovala celjska amaterska gledališka družina. Predstava se je ponovila v nedeljo popoldne v St. Petru. — Ob zadnjem gostovanju celjskih igralcev na Teharju so tudi tam ustanovili filantropično družino, ki je priredila v soboto zvečer tovariški prireditve in uprizarila enode-

janko. Druga predstava bo Anzenbergerjeva drama »Slaba vest«.

Nova obratna kuhinja. V mariborski teletinski tovarni Avgusta Ehrlicha so nedavno odprli obratno kuhinjo, ki je prva med spodnještajerskimi zasebnimi podjetji. K otvoritvi sta poleg številnih drugih povabljenecv prišla zvezni vodja Heimabunda Franc Steindl in mariborski župan Knaus. Igral je orkester mariborskega gledališča.

Nesreče. Pri smučanju se je ponesrečila 22trogarska sotrudnica Hedvika Reiniagerjeva iz Studencev in si zlomila nogo. Pri sankanju se je enako poškodovala 9letni Jože Korošec iz Studencev. 22letna sprevednica Leopoldina Draxlerjeva iz Pegove pri Gradcu je v Mariboru padla pol stopnice vagona in si nevarno poškodovala hrbtenico. Pri Slov. Konjicah je padla 61letna Neža Pevernikova in si zlomila nogo. Poškodovanci so bili prepeljeni v mariborsko bolnišnico.

Iz Hrvatske

Reforme v hrvatski upravi. Nedeljska »Tagespost« poroča iz Zagreba, da je Poglavnik izdal vrsto odredb o reformah v hrvatski državni upravi. Tako se bo vojno ministrstvo, ki je imelo doslej naziv ministrstva za domobranstvo, imenovalo ministrstvo za oboroženo silo. Ministrstvu bodo podrejene vse formacije hrvatske vojske in ustaške milice z izjemo Poglavnikov telesne garde in orožništva. Ustaška milica je tvorila dozdaj zase oboroženo formacijo, v katero je bilo vključeno tudi orožništvo. Ministrstvu za oboroženo silo je podrejena tudi uprava pristanišč, rečna in pomorska policija in osebje vseh poljetij javnega prometa, kolikor so v službi oborožene sile.

Regulacija Drave. Direkcija za javna dela je že leta 1941. sklenila regulirati Dravo in zgraditi nasipe. Zaradi pomanjkanja sredstev so bili načrti odloženi. Po poročilu budimpeštanskega nemškega dnevnika so se začela regulacijska dela zdaj s polno paro izvrševati. Obenem z regulacijo Drave bodo urejeni tudi njeni severni pritoki.

Iz Srbije

Srbski vodja umrl v Novem Sadu. »Pester Lloyd« poroča, da je v starosti 74 let umrl znani vodja Srbov v Novem Sadu Dimitrije Mita Kilein. Pokojni se je rodil v Vrhu in se je posvetil učiteljskemu poklicu. Pozneje je postal častnik in je urejeval novosadski časopis »Zastavica«. Po prvi svetovni vojni je bil nekaj časa tudi državni tajnik v gospodarskem ministrstvu v Beogradu.

Zasedanje izrednega sodišča v Novem Sadu. Budimpeštanski nemški dnevnik poroča iz Novoga Sada, da se bo sestalo tam izredno sodišče, ki bo razpravljalo o zadenju Karla Farkasa in Jožefa Antala, ker sta bila med zatemnitvijo zasačena pri vionu.

četrty roman DK

»Nestanovitno srce«, eno najnovejših del priljubljenega italijanskega pisca Arnalda Fraccarolija.

je izšel!

Roman napeto in zanimivo prikazuje razgibano življenje in umetniško ustvarjanje skladatelja mojstra Bellinija. Riše nam družabno in gledališko življenje evropskih prestolnic v prvi polovici preteklega stoletja.

Naročnikom »Dobre knjige« se novi roman že dostavlja. Naročniki, ki prihajajo sami po knjige v upravo naših listov, lahko dvignejo tam tudi Fraccarolijev roman.

V podrobni prodaji se dobi knjiga v knjižarnah. Broširana velja 10 lir. v platno vezana in na boljsem papirju tiskana pa 25 lir.

Ako želite knjigo dobiti po snižani ceni in si obenem zagotoviti tudi nadaljne odlične romane, se naročite čimprej na novo zbirko »Dobre knjige«! Priglasite se v upravo naših listov v Narodni tiskarni.

SPORT

Nogometni sodniki — stari ali mladi?

35 do 50 let stari bi morali biti najboljši

Mnogo je bilo že razprav o tem, katera doba starosti je najbolj primerna za izvajanje sporta, še več pa o tem, ali se tudi starejši letniki lahko še uspešno pokazuje na sportnih prireditvah. Tudi o sodnikih v raznih panogah ki vodijo ves »obrat« na sportnih terenih in morajo sem in tja prenašati pri tem tudi precejšnje telesne napore, še ni skoraj nihče čimni besede. Kakor da bi bilo čisto vseeno, komu na to poverjena kočljiva naloga sportnega sodnika in čisto edine osebe, od katere je odvisen pravilen potek in neredko tudi pravičen izid sportnega srečanja.

Skromen drobec v obliki odgovora na to vprašanje smo zasledili v strokovnem glasilu nemških nogometnih sodnikov (Deutsche Schiedsrichterzeitung), ki v daljših izjavah precej podrobno obravnava vprašanje, kako star naj bi sodnik na nogometnem igrišču, da bo vsaj vnanje izpolnjeval vse naloge, ki so mu dodeljene. Njegov vsa strožje pogoje za to funkcijo in jamči vse najboljše za njeno izvršitev. Strokovnjaki privojo temjaki, da lahko igralec, ki je do 30 življenjskega leta sam igral nogomet in nato prestopil v sodniške vrste, približno v 35. letu že lahko prevzame vodstvo najtežjih in najvažnejših dvojbov na zelenem polju. Kdor izmed 35. življenjskega leta nadaljnje vestno posveti samemu sebi in skrbi predvsem za to, da ostane telesno čil in krepak, bo lahko najmanj še 10 let ali tudi več z lahkoto in v zadovoljstvo — svoje in tudi mnogih razvajenih in nepomirnih gledalcev — opravljal sodniške posle.

Kadar pa se nogometni sodnik sreča z očetom Abrahamom, tako meni o isti stvari, kajpak, potem pa velika večina izmed njih ni več kos nalogam sodniške funkcije. Zato je najbolj pametno — to seveda ne velja brez nekaterih čestitih izjem, ki samo potrjujejo to pravilo — da mož s piščalko, ki zadene na ramena peti križ, prepušča mesto mlajšim tovarišem.

No, pri nas je generacija te vrste sportnih delavcev še zmerom »mehča« dovolj, da bržkone ne bo nobene pritožbe zaradi tega čisto spletnega nasveta.

Tudi pasti je treba znati!

Rokoborci in nogometni vratarji radi poudarjajo, da je treba znati tudi — pasti. Igralec rugbyja, ki ne zna pasti, je zaresil svoj poklic, kajti ni dovolj, če kdo položno zdrkne na tla, pri čemer se zmerom ni varovan pred morebitnimi poškodbami. Mnogo je bilo že pametnih naukov izrečnih glede umetnosti takih padcev, toda natančno tega še ni znal nihče pojasniti, kar je že zaradi tega težavno, ker mora biti res dober opazovalec, kdor hoče drugim razložiti, kako je treba pasti, da je neereča čim manjša.

Nenavdno preprosto, pri tem pa nad vse nazorno opisuje takšen padec nek švicarski dirkač z motociklom. Mož ima za seboj precej dolgoletno in tudi uspešno kariero na motornem košesu, s katerim je seveda doživel tudi marsikateri padec, vendar je kljub vsemu temu ostal živ in zdrav in še tako bistroumen povrh, da je znal o svojih padcih povedati tudi drugim tole:

»Kot dirkač na dirkališču mora vsak obvladati umetnost padanja, ker je sicer njegova koža za zmerom na prodaj na vsaki prireditvi. Prisrčnost in trajna pravilnost, da se izogne preteči nesreči sta pri tem prav tako važni kakor najboljši

motor ali najnovejši kolo ali najlepša usnjena obleka. Na dva izmed svojih neprejših padcev se spominjam posebno živo, toda kljub vnanji sliki, da se bosta končala tragično, se je izteklo dobro. Pred menoj je padel eden vozačev Filip nato sem imel jaz samo še dve možnosti, in sicer da bi bodisi zavozil vanj ali pa obrnil krmilo tako, da bi me vrglo v leseno steno. ki obdaja dirkališče. Slednja rešitev je bila kajpa mnogo nevarnejša zame. Potem je počilo, potem sem padel, potem sem sišal krik in vik množice okrog sebe ter se že kotil po strmi dirkališči. Kljub brzini ene sekunde, v kateri se je odgrlo vse, sem se še utegnul pripraviti na padec, in sicer tako, da sem napel vse mišice, izpustil krmilo, upognjene roke dvignil navzgor, da sem si zavaroval glavo, ter nato pritegnil noge in se prepustil usodi. Pritekli so reditelji in zdravniški pomočniki, toda preden so prišli do mene, sem se dvignil in spet zasedel svojega jeklenega konja.

Ta popis padca z motorjem na dirkališču je eden redkih zelo podrobnih, kako je treba storiti, da človek v takem primeru reši celo glavo in zdrave udje. Čeprav velja ta pravila prav za prav samo za dirkače z motorji ali kolesi, bi bila z gotovimi spremembami — odvisno je pač od tega, ali gre za smučke skakalce ali igralce tabe-tenisa — uporabiti tudi za vse ostale aktivne sportnike, ki jih lahko povsod in pri še tako neverjetnih priložitostih čaka nevarnost za telesne poškodbe.

— Nekaj vrst o smučarskih izdih. Nekoliko pozno smo mi izvedeli o nekaj izdihih o nedavnih in prav za prav otvoritvenih smučarskih tekmah v naši neposredni sosesčini. V Kranjski gori so imeli koroški smučarji kratek tečaj, ob zaključku pa so nastopili v tekmi, v kateri se je na 12 km najbolj postavil Jesenčan Jože Knific s časom 42.04 pred Mojstrančanom Gregorjem Klančnikom, medtem ko je v skokih zasedel prvo mesto Finžgar z Bleda s skoki do 33 in 35 m. — Na Sijemenu pri Zagrebu so zadnje neložljivo izvedli smučarska tekmovanja za državno prvenstvo v klasični kombinaciji. Zmagovalec v 18 km teku Šafar, ki je potreboval za to progo 1:13.25, je pridobil toliko naskoka, da je zmagal tudi v kombinaciji s 395 točkami.

Največ zadoščenja so prijateljem sporta pripravili amaterski boksarji, ki so v Vratislavi nastopili proti izbranim predstavnikom močne Švedske — tam ni treba hoditi na fronto in lahko v miru trenirajo — in zmagali premočno z 12 : 4. Gostje so odločili eno samo srečanje in zasedli dve točki pa sta jim bili prišteti iz remisov.

Paberk iz avtomobilizma

V Združenih državah ameriških so se po ostrila nasprotstva med civilnimi in vojaškimi oblastmi zaradi vojne proizvodnje. Roosevelt se je moral nazadnje odločiti za civilno vodstvo in je p. d. redil vse vojno proizvodnjo Charlesu Wilsonu, razdelitev človeškega delovnega kadra pa Paulu McNuttu.

Združene države ameriške kažejo zmerom več zanimanja za južnoafriška bogastva, toda vse bolj kakor za zlato, bi jim zdaj dišala mangan in železo, preveštem pa krom, ki so ga pred vojno izkopali v Južni Afriki okrog 167.000 ton in iz katerega so pridobili od 42 do 48 odstotkov čiste rude.

Zanimive podatke čitamo o mastnih plačah, ki jih prejema voditelji ameriške avtomobilске industrije, ki je zdaj preustrojena na vojno. Eden ravnateljev, Wilson po imenu, je imel leta 1941., okrog 150.000 dolarjev (ali poldrugi milijon lir) letnih dohodkov, pri tem pa še na tisoče akcij najbolj dobičasnih družb. Podravatelj Bradley, tuji iz take stroke, za služi na leto več kakor 100.000 lir dolarjev in dolga je še vrsta raznih generalnih in navadnih ravnateljev, ki vlečejo za svoje industrijsko sodelovanje ogromne prejemke. Tudi te številke kažejo, da je vojna za Američane koristna, vsaj za nekatere!

V Sviči je trenutno v prometu okrog 13.000 motornih vozil s pogonom z domačimi gorivi ter približno 10 odstotkov vsega parka z motornim pogonom. Okrog 100.000 motornih vozil je bilo dozdaj vzetih iz prometa.

Svetovna proizvodnja petroleja je zaradi posledice vojne, ki se najbolj poznajo na Kavkazu in v Holandski Indiji, močno padla v zadnjem letu. Tudi ameriška proizvodnja je precej zaostrala zaradi težav v prometu in pomanjkanja ladjevja. Medtem ko je proizvodnja predlanske sezone vrgla na 300 milijonov ton tega dragocenege zemeljskega pridela, se zdi, da lani ta vsota ni dosegla več kakor 287 milijonov ton.

V Argentini je bilo treba železniški promet močno omejiti zaradi tega, ker Amerika ne pošilja tjakaj zadostne količine premoga. Vse tako kaže, da se ta kriza sploh ne bo dala popraviti, ker Američani na nobeno urgenco za rednejše dobavljanje ne dajo odgovora.

Čilska republika se polagoma rešuje tuje v zgledu priobivanja pogonskih sredstev, ker je domači proizvod tako imenovane »alkoline« dal zelo dobre rezultate. Razen tega so v Cousinu Loti odkrili velika najdišča premoga, tako da bodo iz teh novih zalog lahko pridobivali tudi bencin iz premoga.

Med mnogimi državami po vsem svetu je začela polagoma čutili pomanjkanje prevoznih sredstev tudi Indija, ki je morala zaradi tega močno omejiti promet z ljudmi in blagom.

Drobne zanimivosti

Jetika v Franciji se širi. Pariški »Oeuvre« naglašja, da se tuberkuloza v Franciji silno širi. Povprečno oboli za to boleznijo 30% prebivalstva.

Katulove slavnosti. Italijanska akademija znanosti je za proslavo 2000-letnice Katula izdelala program. Akademiji v Veroni in Padui bosta skupno priredili Katulove proslave.

V Sviči letos ne bodo uvedli poletnega časa. Zvezni svet je na svoji nedavni seji sklenil, da letos ne bodo uvedli poletnega časa. V utemeljitvi sklepa se omenja, da oziroma mednarodna prometne zveze niso tako nujni kakor so bili prej in da je med švicarskimi poljedelci nastala proti uvedbi letnega časa močna opozicija.

Novi deček počeševal milijone pramljenj. Pred dobrim mesecem je na Danskem umrl posrednik in komornik Krieger. Pokojnik, ki je bil samec, je zapustil dvojce posestev in milijonke premoženje. Za svojega univerzalnega dediča je postavil vnuka svoje sestre. Deček, ki mu je padla v naročje pravljčna dediščina, je 12 let star, stanuje v Kopenhagenu in obiskuje ljudsko šolo. Njegovi starši niso imeli niti pojma, da bo komornik Krieger njihovega sina izbral za svojega univerzalnega dediča.

Smrt zaradi cigarete. V Vrbi na Bavarskem je neki delavec čistil svojo obleko z bencinom. Med delom si je prižgal cigareto, toda v tem trenutku je bil ves v plamenih. Mož je dobil tako hude opekline, da je v bolnišnici umrl.

Izgube ameriških mornarskih čet. Po uradnih podatkih iz Washingtona znašajo izgube ameriških mornarskih čet 21.498 mož. Izmed teh jih je 6344 padlo, 11.316 jih pa pogrešajo. Izgube, ki jih je utrpela ameriška mornarica v gornjem številu, niso vsote.

Brezposelnost na Danskem narašča. Po uradnem danskem sporočilu je znašalo število brezposelnih decembra lani na Danskem 47.000. V primeri z novembrom je brezposelnost narasla za 16.000. Porast brezposelnosti pripisujejo na Danskem pomanjkanju surovin.

200 smrtnih žrtv letalskih napadov na Francijo. Po časopisnih poročilih so angleški letalski napadi na Francijo v prvi polovici tega meseca zahtevali med civilnim prebivalstvom 200 smrtnih žrtv.

Vitamizirana margarina v Nemčiji. Dne 11. januarja je prišla v Nemčiji v promet vitamizirana margarina. Margarina te vrste se bo prodajala upravljencem do meseca maja.

Naročnikom „Dobre knjige“ na Hrvatskem

Iz Zagreba nam sporočajo, da so te dni končno dobili prve naročene romane tudi naročniki »Dobre knjige« v Nezavisni Državi Hrvatski. Vsi so prejeli norveškega pisatelja Gulbrandsena krasno delo »In večno šume gozdovi«, večina od njih tudi švicarskega književnika Knittla sodobni roman »El hakim«.

Trdno upamo, da so s tem dokončno odstranjene začetne težkoče, ki so doslej ovirale dostavljanje romanov naročnikom »Dobre knjige« na Hrvatskem, in da bodo poslej tudi oni redno prejeli vse romane, kakor bodo izhajali. Ravno kar je kot četrta knjiga izšel roman »NESTANOVITNO SRCE«, nadvse zanimivo delo priljubljene italijanskega pisca Fraccarolija. V februarju bo sledil Jack Londonov roman »JERRY Z OTOKOV«, v marcu pa Jacobsonov zgodovinski roman »BORBA Z BOGOVI«.

Naročniki za »Dobre knjige« se sprejemajo v Nezavisni državi Hrvatski za pol leta, to je za šest zaporednih romanov. Ako bi vsem sedanjim naročnikom ne mogli dostaviti tudi prvih dveh romanov (»Tiha voda« in »El hakim«), ki sta mečtem že razprodana, bodo pridateti v zameno dobili sedmi, odnosno sedmi in osmi roman, tako da ne bo nihče oškodovan.

Naročnike sprejema še naprej tvrdka Press-Import, d. d., — Zagreb, Katančičeva 3. tel. 22557 in 22558. Naročnina znaša za šest knjig — vsak mesec izide en roman — samo 200 kun.

Vse naročnike »Dobre knjige« prosimo, naj nam oprostijo dodeznanje začetne težkoče ter nam ostanejo naklonjeni tudi v bodoče in opozarjajo na naše lepe in ceneno knjižno zbirko tudi svoje prijatelje in znance.

Sekta „enega otroka“

Na Madžarskem deluje sekta, ki se strogo drži načela da imej vsak zakonski par samo enega otroka. Posledica tega je, da prirodatniki polnoma izumirajo. Odgovor, da se njih število neprestano krči, Sekta ima svoje priredilne med prebivalstvom doline reke Gran. Oblasti so se zanimale za razpadanje števila prebivalstva te doline v zadnjih osmih letih. Gre za 39 občin. Samo v sedmih je število prebivalstva nekako naraslo. V ostalih 12 pa neprestano nazadovalo. V kraju Kisvárda je padlo število prebivalstva v zadnjih 8 letih za 14,8% v Perseburgu 8,7%. Nagyodo 7,5. Felsőszecs 7,3. V Nagykálna 7,2. V Hortfőszecs 7,1 in Garamsallo 7%. Povprečno nazadovanje števila prebivalcev znaša 6%.

Sekta deluje že čez 130 let in njeno delovanje se je pričelo iz gospodarskih, ne pa iz bioloških razlogov. Oblasti bodo poskušale zlepa preprečiti njene pripradnike, da se sistem enega otroka poguben družine, ki imajo mnogo otrok, bodo dobile brezplačno zemljo, tisti zakonci, ki imajo samo po enega otroka, pa ne bodo deležni nobene pomoči.

Maginstova črta zopet redovno polje

Na ozemlju Elzaške, kjer so bile zgrajene sloveče francoske utrbe »Maginstova črta«, je bilo izpraznjenih 182 kmečkih občin in vsa rodovitna zemlja, pa tudi vsi gozdovi in pašniki so prišli v območje utrđ, tako da nihče več ni smel te zemlje orati ali pasti po nji živine. Po zlomu Francije leta 1940. so nemške okupacijske oblasti odredile, da mora biti 127.000 ha te zemlje zopet izročene kmetovalcem, ob-

enem so oblasti ukrenile vse potrebno za povzdigo kmetijstva. Del kmečkega prebivalstva so bile poslane francoske oblasti v Južno Francijo, od koder so se vsi priseljenci vrnili. Nemške okupacijske oblasti so preskrbele elzaškim kmetovalcem 6749 vagonov semenskega žita, umetnih gnojil in krme, 6070 goveje živine, 23.410 poljedelskih strojev in orodja, 100.000 komadov ročnega orodja vseh vrst itd. Pri obnovi kmetijstva je bilo zaposlenih 22.088 kmetov in 5953 vpreg. Uspeh ni izostal. Z elzaškimi kmetijstva je bilo proizvedeno 1940 35%, lani pa 55%. Mesa je dala Elzaška leta 1940 35%, lani pa 50%. Tudi mleka je dobila Nemčija iz Elzaške mnogo.

Zamorski ljubavni napoj

Kava ali ava se imenuje ljubavni napoj, ki ga znajo pripravljati žene in dekleta zamorskega plemena Papuanecv. Na tla postavijo veliko leseno skledo, okrog katere stoji v krogu mnogo žene in deklet, ki pridno zvečijo korenine rastline ava in jih pljujejo s slino vred v skledo. Potem prilijejo maslo vode in ljubavni napoj je pripravljen. Okus ima zelo neprijeten in tudi na zunaj ni vabljiva ta pijača. Toda zamorci in zamorke jo navdušeno pijo.

Saharin v Rumuniji dovoljen

Rumunija je ime la zadnje dve leti slabo letino sladkorne pese, zato tudi sladkorja nima dovolj na razpolago, da bi krila domačo potrebo. Zato je vlada dovolila prodajo saharina in drugih sintetičnih potom izdelanih sladil. Obenem je bila pa zvišana trošarina na saharin in druga sladila od 300 na 15.000 lej od vsakega kilograma. Izključno pravico uvažati in prodajati saharin ter druga sladla ima družba za razdeljevanje sladkorja v Bukarešti.

Uslužbenci Pokrajinske šolske založbe v Ljubljani

javljajo, da je danes preminul naš predobri šef, gospod

BLAŽ POZNIČ

upravniki Pokrajinske šolske založbe v Ljubljani

Blagega očetovsko skrbnega predstojnika bomo ohranili v trajnem in nepozabnem spominu!

LJUBLJANA, dne 25. januarja 1943.

P. G. Wodenhouse:

82

PODJETNI SAM

Humorističen roman

»Brzjavil sem vašemu stricu kako in kaj ter ga poprosil za navodila,« je neusmiljeno nadaljeval njegovo lordstvo.

»To ste storili?« je kriknil Sam. Vsa osuplost ga je mahoma minila in se umaknila burnemu dihu krvičelne togote. »S tem hočete reči, da ste se upali... da ste bili tako predrzni... tako nesramni...« Goltnil je nekajkrat zaporedoma. Kot podjeten mlad človek, ki je imel navado, ponazarjati svojo jezo z odločilnimi dejanji, je lahkomo uprl oči v lorda Tilburyja, obžalujoč, da mu razlika let in telesnih moči ne dovoljuje obračunati z njim po zaslugi. »Po tem takem bi mi radi natvezili...« Znova je goltnil. Misel, da je ta mali mrčes zalezoval Kayino početje in jo žalil s svojimi nizkotnimi podtikanjji, se mu je zdela strašna mimo vseh človeških besed.

»Obvestil sem vašega strica, da ste se zapletli v skrivno ljubavno historijo, in ga vprašal, kako naj ravnam,« je dodal njegovo lordstvo.

Kakor nebeško navdahnjenje je ta mah vstal v Samovem spominu prizor, ki ga je bil dva dni pred odhodom iz Newyorka videl na zadnjem koncu »Araminte«. Mornar zamišljenega obraza, ki je menda sanjari o svojih na kopnem in pozabljal

službeno dolžnost, je bil, ko je šel s polnim vedrom barve po palubi, slučajno stopil podčastniku na nogo. Ko je ta prišel do sape, je zgostil svoje občutke v dve psovki, tako sočni in izdatni, da si Sam ni mogel misliti prikladnejših za počaščenje lorda Tilburyja.

Trenutek prej še obžaloval nezadostnost besed. A to niso bile več besede. Bil je beseden dinamit. »...ste!« je zatulil. »In... tudi, da veste!« Mornarji so že od mladega vajeni mirnodušno prenašati take poklone, lord Tilbury pa ni bil tako utrjen. Skočil je, kakor bi ga bili polili s krompom. »Hudobno nič!« je Sam dodal, vračaje se k običajnemu besedišču. Planil je k vratom in jih odprl na stežaj. »Ven iz te hiše!« je kriknil in odločno zamahnil z roko.

Če je le kdaj prilika, ko se mora človek dostojanstveno vzravnati in z užaljenim glasom vzklizniti: »Gospod!« je bila v tem trenutku. Toda lord Tilbury, ki že vsaj četrto sto let ni pomnil podobnih žalitev, je bil izgubljen dar govora.

»Ven, yen iz moje hiše!« je s podvojenim gnevom kriknil Sam. »Kaj vraga vam je, da še vedno osmrjate zrak v tej sobi?«

Njegovemu lordstvu se ni zdelo parietno, da bi s takim strokovnjakom začel beseden boj. Prepreden se je umaknil na hodnik, vlekoč flanelaste hlačiice za seboj. Ko pa je prišel do hišnih vrat, se je mahoma spomnil, da še ni bil izstrelil poslednjega naboja.

»Počakajte!« je zaklical. »Prinomite moram...«

»Niti besede več!« ga je prekinil Sam.

»Povedati vam moram...«

»Spravite se mi izpred oči!«

»Povedati vam moram,« je trmasto nadaljeval njegovo lordstvo, obupno pritezaje hlače, ki so mu uhajale, »povedati vam moram, da me vaš stric v svojem kablagonu prosi, naj vas s prvim parnikom pošljem nazaj v Ameriko.«

Sam ni imel namena, da bi s prostaškim zdržijanjem postavil svojo železno odločnost na laž. A te besede so storile čudež. Mahoma je opustil namero, s slikovitimi izrazi povedati gostu, zakaj mu osmrja hišni zrak, in mu ves blede pogledal v lice.

»To vam sporoča?« je zajecjal.

»Da. S svojo besedo sem vam porok.« — Sam se je zamišljeno popraskal po bradi. Njegovemu lordstvu je hitro odlegalo. — »Zdi se mi,« je nadaljeval, »da mora biti mlad človek vsega kova preteto v škripih za obstanek, ako ne izkorišča bogatih sorodnikov; pričakujem torej, da se brez upiranja vdaje v stricovo voljo. Če ste si nemara vtepli v glavo, da je vaša služba pri Tilburyjevem podjetju stalna, vas moram razočarati. Z današnjim dnevom ste odpušteni.«

Sam je molčal. Lord Tilbury, ki se je zdaj zavdal, da tisti, kdor ima v žepu prepričevalne razloge, lahko brez nevarnosti vztraja v besednem dvoboju, je z novo hrabrostjo nadaljeval:

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

»Vzel sem vas v službo, da bi ustregel vašemu stricu. Zaradi svojih osebnih zmožnosti ne bi bili postali v Tilburyjevem podjetju niti tekač... Po navljam: niti za tekača vas ne bi bil sprejel, ko ti ne bilo šlo za to, da ustrežem želji vašega strica.«

Sam se je zbudil iz zamaknenosti.

»Kaj ste se zmerom tu?« je mahoma vprašal.

»Da, še sem tu. In dajte, da vam povem...«

»Poslušajte!« je kriknil Sam in z grozečim obrazom stopil proti njemu. »Ako se mi v dveh sekundah ne spravite izpod nog, vam slečem hlače!«

Vsak Ahil ima svojo peto. Izmed vseh razlogov, ki bi se jih bil utegnil Sam domisliti, je bil ta edini, ki je zalegal.

Njegovo lordstvo je še trenutek poskakoval kakor žoga na motovzu, nato pa je smuknil skozi vrata in jih glasno zaloputnil za seboj.

Hladna tema se je zgrnila okrog lorda Tilburyja na posutem prostorčku pred vilo »Mon Repos«, a v tej temi je zagledal še temnejšo senco, ki mu je priskakljala naproti.

...ber večer, gospa,« je rekel moški glas.

Lord Tilbury se je zavedel, da ima pred seboj varuha javnega reda. Vendar ni blagovoli odgovoriti. Prav nič ga ni mikalo začeti pomenek s »police-manom«.

»Psa sem pripeljal nazaj,« je s prijaznim glasom nadaljeval redar. »Klatil se je po cesti.«

»Saj ni moj,« je skozi zobe odvrnil njegovo lordstvo in ježno odrinil nedolžno Amyjo, ki se je že pripravljala, da bi mu skočila okrog vratu.

»Kaj niste iz te hiše, gospod?« je še prijazneje nadaljeval stražnik. »Samo na obisku, a? Vidim, vidim. Vprašujem se, ali vam je že kateri mojih tovarišev razložil priliko, pa podprete človekoljubno organizacijo, ki...«